

**HANTOS ELEMÉR GAZDÁLKODÁS- ÉS
REGIONÁLIS TUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA**

MISKOLCI EGYETEM

GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Marketing és Turizmus Intézet

DOKTORI (PhD) ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

Szabó Szilvia

**A felnőttkori idegennyelv-tanulási magatartás
elemzése**

Tudományos vezető:

Dr. habil. Nagy Szabolcs

Doktori Iskola vezetője:

Prof. Dr. Sikos T. Tamás

Miskolc, 2023

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés.....	1
1.1. A kutatás aktualitása	1
1.2. A kutatás célja	2
2. HIPOTÉZISEK BEMUTATÁSA	3
2.1. Mérési konstrukciók és alkalmazott módszerek (kutatási, statisztikai)	5
2.2. Mintavétel és minta	6
3. KVALITATÍV ÉS KVANTITATÍV KUTATÁSI EREDMÉNYEK	6
3.1. Kvalitatív eredmények	6
3.2. Kvantitatív eredmények	8
3.3. Hipotézisek tesztelése	10
3.4. Következtetések, javaslatok, további kutatási irány	23
4. IRODALOMJEGYZÉK	32
4.1. A téziszfűzet irodalomjegyzéke	32
4.2. A szerző témához köthető publikációi	34

1. BEVEZETÉS

Kutatásom fókuszában egy kihívásokkal teli, ugyanakkor a magyar lakosság alacsony szintű idegennyelv-tudása miatt nagyon időszerűnek mondható téma, a felnőttkori idegennyelv-tanulási magatartás elemzése áll.

Az Európai Unió országai tekintetében megállapítható, hogy sajnálatos módon Magyarország az utolsók között van az idegennyelv-tudás területén. A lakosság több mint a fele, azaz 58% nem beszél idegen nyelvet, 29% beszél egy idegen nyelven, 11% beszél két idegen nyelven, 2,7% beszél három vagy több idegen nyelven (EUROSTAT, 2018).

Napjainkban az idegennyelv-tudás elvárás a fiatalok felé, mivel nagymértékben befolyásolhatja a jövőjüket. Már a munkavállalásnál is sok vállalatnál alapkövetelmény az egy vagy több idegen nyelv ismerete, azaz a többnyelvűség.

Jelenleg az angol nyelvismeret az egész világon a társadalmi, oktatási és gazdasági fejlődés elérésének fontos követelménye (Fredy és társai, 2019).

1.1. A kutatás aktualitása

Az idegennyelv-tudás ma már számos területen életünk elengedhetetlen része. Mai globalizált világunkban kulcstényező a nemzetközi kommunikáció lehetőségét megteremtő idegennyelv-tudás. Azért foglalkoztam ezzel a témával, mivel eddig ezen a területen nem születtek olyan tanulmányok, amelyek komplex módon elemezték volna a nyelvtanulási szándékra ható tényezőket, és azok kapcsolatát, továbbá az idegennyelv-tanulás motivációit és gátló tényezőit, valamint a preferált nyelvtanulási formákat (tantermi és online).

Kutatási témám iránt személyes érdeklődésem motivált. Az országok közötti zavartalan együttműködés megköveteli az idegennyelv-tanítás minőségi és mennyiségi mutatóinak változtatását. Mielőtt belevágunk a tanulásba, nagyon fontos tisztázni a konkrét célt, azaz miért akarunk idegen nyelvet tanulni. A SZABÓ Nyelviskola tulajdonosaként, annak vezetése során összegyűjtött saját tapasztalatom alapján úgy gondolom, hogy általában azért tanulunk egy idegen nyelvet, hogy sikeresebbek legyünk, vagy másokkal, akik nem beszélnek az anyanyelvünket, zökkenőmentesen tudunk kommunikálni. Vannak olyanok is, akik a saját elvárásaiknak szeretnének megfelelni vagy esetleg azért tanulnak nyelveket, mert mások ezt várják el tőlük, és ezeknek az elvárásoknak akarnak megfelelni.

1.2. A kutatás célja

PhD értekezésem megírása során az a cél vezérelt, hogy megértsem a nyelviskolák potenciális ügyfeleinek gondolkodását, szándékait, azaz létrehozam a nyelvtanulási magatartás komplex modelljét. Ezen cél elérése érdekében a releváns szakirodalom feldolgozása után primer kutatások segítségével vizsgáltam az idegennyelv-tanulás motivációit és gátló tényezőit, a nyelvtanulási szándékot és annak befolyásoló tényezőit, az értékek idegennyelv-tanulására gyakorolt hatását, a nyelvtanulási formák kedveltségét, az anyanyelvi tanár szerepét az idegennyelv-tanulásban, és végül, de nem utolsósorban a COVID-19 idegennyelv-tanulásra gyakorolt hatását. A nyelvtanulási szándék teoretikus modelljének megalkotása során Ajzen (1991) tervezett magatartás elméletére (TPB) támaszkodtam. Mivel már több évtizede nyelvoktatással foglalkozom, így kutatási célomnak tekintetem annak vizsgálatát is, hogy a demográfiai

változók (például: nem, kor) vajon hatást gyakorolnak-e a nyelvtanulási szándéokra. További célom volt az is, hogy a szakértői interjúk segítségével megismerjem a szakértői véleményeket az idegennyelv-tanulási magatartással kapcsolatban annak érdekében, hogy előkészítsem a kvantitatív kutatásomat.

2. HIPOTÉZISEK BEMUTATÁSA

A szakirodalom feldolgozása alapján kilenc hipotézist állítottam fel az értekezésemben a kutatási célokra fókuszálva.

H1: A nyelvtanulás legfontosabb motivációja a nyelvvizsga megszerzése.

A nyelvvizsgák szerepe a magyarországi nyelvoktatásban alapvető fontosságú. A nyelvvizsga-bizonyítvány „útlevél” a felsőoktatásba történő bejutáshoz és a szakmai előmenetelhez (Fekete és Csépes, 2019).

H2: Az idegennyelv-tanulás esetében a hagyományos/tantermi tanulási forma észlelt hasznossága magasabb, mint a digitális/online formáé.

A jelenlegi számítástechnikai eszközök és az interaktív számítógép-hálózatok együttesen sok lehetőséget biztosítanak, amelyet érdemes a nyelvtanulás javára fordítani. Ugyanakkor Ali és Ece (2017) szerint a tanulók 78,8% úgy gondolja, hogy az online tanfolyamok nem eredményesebbek (produktívabbak) mint a tantermi órák.

H3: Az anyanyelvi tanár nyelvtanulási szándéokra gyakorolt szerepe pozitív.

Juhász (2021) úgy véli, hogy a nyelvtanulók nem tartják az anyanyelvi tanárokat jobb vagy hatékonyabb nyelvtanárnak, viszont a megkérdezettek szerint az anyanyelvi oktatók jobban teljesítenek.

H4: A motiválatlanság, az időhiány és a pénzhiány az idegennyelv-tanulás legfőbb gátló tényezői.

A magyar nyelvtanulók esetében Kelemen (2013) számos olyan tényezőt említ, amelyek hátráltatják az idegennyelv-tanulást, mint például a motiváció és az idő hiánya, valamint a magas költségek.

H5: A nők motiváltabbak a nyelvtanulásban a férfiaknál.

Egyik cikkében Merritt (2014) arról írt, hogy a nők motiváltabbak a nyelvtanulásban. Egy másik szerző (Noack, 2015) arról számolt be, hogy a nők szinte mindenhol jobban teljesítenek a nyelvtanulásban, mint a férfiak.

A hipotetikus modell

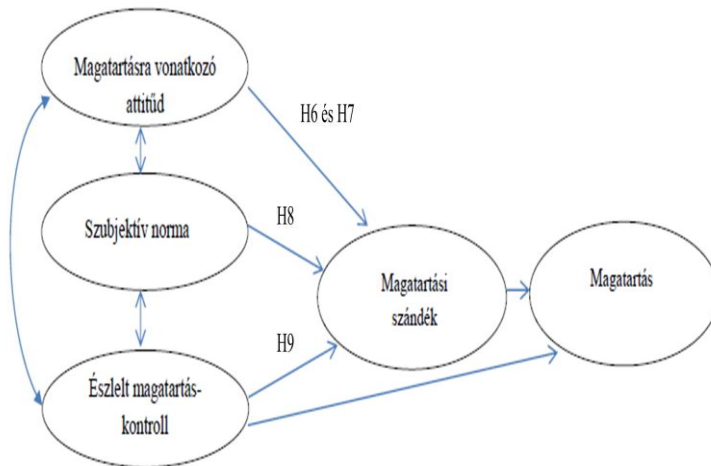
Kutatásom elméleti keretét az Ajzen-féle tervezett magatartás elmélet (TPB) képezte. Az elméleti modell (1. ábra) alapján az alábbi hipotéziseket állítottam fel az idegennyelv-tanulási magatartással kapcsolatban:

H6: Minél több ismeretünk van a nyelvtanulás hasznosságáról, annál valószínűbb, hogy idegennyelv-tanulásba fogunk.

H7: Minél pozitívabb érzelmek kapcsolódnak a nyelvtanuláshoz, annál erősebb az idegennyelv-tanulási szándék.

H8: A saját és mások elvárásainak való minél erőteljesebb megfelelés pozitív hatást fejt ki a nyelvtanulási szándékra.

H9: A jobb nyelvérzék és a könnyebb, illetve gyorsabb tanulás erősíti az idegennyelv-tanulási szándékot.

1. ábra: A nyelvtanulás esetén a tervezett magatartás elmélet (Ajzen, 1991)
Forrás: saját szerkesztés

2.1. Mérési konstrukciók és alkalmazott módszerek (kutatási, statisztikai)

A nyelvtanulási szokásokat vizsgáló kérdőív összeállítása során saját fejlesztésű mérési konstrukciókat, skálákat alkalmaztam, kivéve az értékek vizsgálatát, melyet a Kahle-féle értéklista (LOV) segítségével mértem (Kahle és Kennedy, 1988).

A nyelvtanulási magatartás megértése, és a nyelvtanulási szokásokkal kapcsolatos kutatási kérdéseim megválaszolása érdekében kvalitatív (szakértői interjú – 10 fővel) és kvantitatív kutatást (nagy mintás kérdőíves megkérdezés – 1201 fő) végeztem.

Az empirikus adatok elemzése során változatos matematikai és statisztikai módszereket alkalmaztam az SPSS, AMOS és

JASP szoftverek segítségével. A deskriptív statisztikai módszerek mellett (megoszlási táblák, átlag, szórás, gyakoriság stb.) többváltozós statisztikai elemzéseket is végeztem (például: faktorelemzés a motiváció, attitűd, gátló tényezők komponenseinek vizsgálata során), illetve a hipotézisek tesztelésére is sor került (például: paraméteres próbák: – összetartozó mintás t-próba, és egymintás t-próba. A nyelvtanulási magatartásra vonatkozó hipotetikus modellem tesztelése érdekében a strukturális egyenletek modellezése (Structural Equation Modeling – SEM) módszertant alkalmaztam az Amos szoftver segítségével.

2.2. Mintavétel és minta

A kutatási kérdések megválaszolása érdekében hólabda módszerű online megkérdezésre került sor Google Forms használatával 2021-ben. A felmérés kizárólag Magyarországon, a 18–65 év közötti lakosság körében történt. Az 1201 főből álló minta és a 6.191.916 főből álló alapsokaság figyelembevételével 95%-os megbízhatósági szinten a hibahatár 2,83%. A KSH (2021) adatai szerint az alapsokaságban a férfiak és nők aránya 50-50% (3.094.261 férfi és 3.097.665 nő). A mintában a nők felülreprezentáltak: a minta több mint kétharmadát a nők alkotják (nők 67,7% – férfiak 32,3%). Emiatt a kutatásból levont következtetések elsősorban a nőkre vonatkoznak.

3. KVALITATÍV ÉS KVANTITATÍV KUTATÁSI EREDMÉNYEK

3.1. Kvalitatív eredmények

2019-ben és 2021-ben tíz szakértői interjút végeztem az Egyesült Királyságban, valamint Magyarországon. Az

interjúk tanúsága szerint míg a vállalati nyelvoktatás területén nem volt tapasztalható jelentős visszaesés, a magánszférában nőtt a nyelvtanulók bizonytalansága, motiválatlansága főleg a kormány által hozott „nyelvvizsga amnesztia” rendelkezés miatt. A szakértői interjúk legfontosabb eredményeit a 1. táblázat mutatja be.

1. táblázat: A kvalitatív felmérések eredményeinek összefoglalása

Témakör megnevezése	2019. év	2021. év
A nyelviskola jövője	vegyes tanulás, digitalizáció, új technológiák beépülése az oktatásba, otthoni tanulás	a technikai és a szakmai oldal együttes alkalmazása, a humán tényező szerepe
A nyelvoktatás hosszútávú kulcs sikertényezői	motiváció, önképzés, jól képzett és rendszeresen továbbképzett nyelvtanárok, anyanyelvi környezet és jó eszközök biztosítása	rugalmasság, magas szintű nyelvoktatás és személyre szabott oktatás
Szignifikáns különbségek az online és tantermi nyelvtanulás választása esetén	a vegyes tanulás előnyei	nem szerepelt a felmérésben
A hallgatói elégedettség és lojalitás növelése/maximalizálása	nyelvtanulói visszacsatolás, a tanítás minősége, új technológia alkalmazása	az egyén/munkavállaló igényének, célkitűzésének megértése, vagy ha a hallgató eléri a kitűzött célját
A COVID-19 hatása a nyelvtanulásra	nem szerepelt a felmérésben	a nyelvtanulási szokások megváltozása, a céges oktatásban nem volt jelentős visszaesés, a magánszférában a tanulók motiváltsága visszaesett

A diákok/munkavállalók motivációi	nem szerepelt a felmérésben	a diákok motivációja: külföldi továbbtanulás, vagy nyelvvizsga megszerzése a munkavállalók motivációja: külföldi munkavállalás, vagy idegen nyelvű munkahelyi kommunikáció
Az idegennyelv-tanulás gátló tényezői	nem szerepelt a felmérésben	a diákoknál: motiválatlanság, anyagi háttér a felnőtteknél: sikerélmény hiánya, időhiány, stresszes munkakör, képességbeli problémák
A nyelvoktatás tíz év múlva	nem szerepelt a felmérésben	az online- és a tantermi oktatás hibrid változata, az új módszereket alkalmazni képes, magasan képzett nyelvtanárok, az oktatási rendszerek folyamatos fejlesztése

Forrás: saját szerkesztés

3.2. Kvantitatív eredmények

Primer kutatásom során a nyelvtanulási magatartás komplex elemzését végeztem el. Ezen belül kitértem a nyelvtanulók motivációinak feltárására is, mert egy nyelviskola stratégiájának kialakítása előtt nagyon fontos meghatározni, hogy a potenciális ügyfelek miért tanulnak meg egy idegen nyelvet, azaz mi motiválja őket a nyelvtanulásban. Ez lehet a kommunikációs készségek fejlesztése, a nyelvvizsga megszerzése, a nyelvtanuláson keresztüli önmegvalósítás, a

magasabb jövedelem elérése, vagy egyszerűen a nyelvtanulás öröme. Kutatási eredményeim szerint a másokkal való könnyebb kommunikáció és a nyelvvizgabizonyítvány megszerzése a két legfontosabb motívum, és legkevésbé fontos a külföldi munkavállalás. Kutatási eredményeim is megerősítik, hogy a sikerorientált emberek a legmotiváltabb nyelvtanulók és minél idősebb a nyelvtanuló, annál kevésbé szeret idegen nyelvet tanulni, továbbá az életkor növekedésével az idegennyelv-tanulás iránti motiváció is csökken.

Primer kutatási eredményeim rámutattak arra, hogy sok ember számára fontos az idegennyelv-tanulás, ugyanakkor a nyelvtanulók kevésbé szeretnek nyelvet tanulni, és még kevésbé motiváltak a nyelvtanulás iránt.

Az ismereti és az érzelmi attitűdökre vonatkozó válaszok arra utalnak, hogy az idegen nyelvek ismerete jobb munkalehetőséget biztosít a nyelvtanulók számára. Az érzelmi komponens vizsgálata során az derült ki, hogy az idegen nyelvek tanulásában fontos a sikerélmény. Az idegennyelv tanulás gátló tényezői közül az idő hiánya a legerősebb, míg a legkevésbé akadályozó tényező a nyelvérzék hiánya. Kutatási eredményeim rávilágítottak arra, hogy a nyelvtanulók számára nem jelent plusz motivációt, ha anyanyelvi tanártól tanulhatnak. A nemek tekintetében az eredmények arra utalnak, hogy a nőknek fontosabb a sikerélmény a nyelvtanulásban szemben a férfiakkal. Az eredmények megerősítették azt a hitet, hogy a kor előrehaladtával a nyelvtanulás egyre nehezebbé válik, és a nyelvérzék is csökken. Megállapítottam, hogy az alacsonyabb végzettségűek gondolják azt leginkább, hogy számukra az idegen nyelvek ismerete jobb munkalehetőséget biztosít, míg a felsőfokú végzettségűek vannak meggyőződve a legjobban arról, hogy az idegennyelv-tanulás a munkahelyi kommunikációt

hatékonyabbá teszi. Az elemzésből az is kiderült, hogy a külföldi munkavállalók számára a legfontosabb, hogy a munkájuk során idegen nyelven kommunikálhatnak. Megállapítható az is, hogy a jövedelem emelkedésével a válaszadók egyre jobban egyetértenek azzal, hogy az idegen nyelvek ismerete jobb munkalehetőséget biztosít és magasabb jövedelem elérését teszi lehetővé.

3.3. Hipotézisek tesztelése

A hipotézisek vizsgálatát minden esetben a normalitás tesztelése előzte meg. A Likert-skálán mért változókat is kvázi intervallumskálának tekintjük, és így használjuk őket a hipotézisek tesztelése során is.

H1: A nyelvtanulás legfontosabb motivációja a nyelvvizsga megszerzése.

Összetartozó mintás t-próba

A kutatási eredményeim alapján H1 esetében a változók nem tekinthetők normális eloszlásúnak, de a nagy mintanagyság miatt ezt figyelmen kívül hagyhatjuk. Ennek a hipotézisnek a tesztelése érdekében paraméteres próbát, azaz összetartozó mintás t-próbát végeztem. A kapott átlageredmények szerint a nyelvtanulás legfontosabb motivációja a másokkal való könnyebb kommunikáció ($\bar{x}=4,10$), amely összehasonlításra került a nyelvvizsga megszerzésével ($\bar{x}=3,77$). Az elvégzett összetartozó mintás t-próbával kapott eredmény, azaz ($t= -6,55$, sz.fok=1133, $p<0,01$) alapján a két átlag között szignifikáns különbség van, azaz kijelenthető, hogy a nyelvtanulás legfontosabb motivációja nem a nyelvvizsga megszerzése, hanem a másokkal való könnyebb kommunikáció. Így ez a hipotézis

elvetésre került, ezért *T1: A nyelvtanulás legfontosabb motivációja a másokkal való könnyebb kommunikáció.*

H2: Az idegennyelv-tanulás esetében a hagyományos/tantermi tanulási forma észlelt hasznossága magasabb, mint a digitális/online formáé.

Összetartozó mintás t-próba

A második hipotézis tesztelése érdekében összetartozó mintás t-próba vizsgálatot végeztem. A normalitás vizsgálat eredménye alapján egyik változó sem tekinthető normális eloszlásúnak. A kellően nagy mintanagyság miatt eltekinthetünk ennek a feltételnek a teljesülésétől. A kapott átlageredmények szerint az egyéni tantermi ($\bar{x}=3,17$) és az egyéni online ($\bar{x}=3,12$) között minimális az eltérés, viszont a csoportos tantermi ($\bar{x}=2,89$) és a csoportos online ($\bar{x}=2,40$) között nagyobb eltérés tapasztalható: (egyéni $t=0,89$, sz.fok=1132, $p=0,188$), (csoportos: $t=12,68$ sz.fok=1133, $p<0,01$), azaz a tanulók különbséget tudnak tenni a csoportos tantermi és a csoportos online tanulási forma között, így ez a hipotézis csak részben került elfogadásra, azaz *T2: Az idegen-nyelvtanulás esetében a csoportos tantermi tanulási forma észlelt hasznossága magasabb a csoportos online/digitálisnál, az egyéni tanulási forma esetében nem lehet ilyen különbséget felfedezni.*

H3: Az anyanyelvi tanár nyelvtanulási szándékra gyakorolt szerepe pozitív.

Egymintás t-próba

Bár a normalitás vizsgálat során kapott eredmények alapján egyik változó sem tekinthető normális eloszlásúnak, a kellően nagy mintanagyság miatt eltekinthetünk ennek a feltételnek a teljesülésétől. A H3 tesztelése érdekében

egymintás t-próbát használtam. Az átlagnál ($\bar{x}=3,00$) magasabb az eredmény ($\bar{x}=3,60$), így az anyanyelvi tanár nyelvtanulási szándékra gyakorolt szerepe pozitív, ezért ez a hipotézis elfogadásra került ($t=17,88$, sz.fok=1188, $p<0,01$), azaz *T3: Az anyanyelvi tanár nyelvtanulási szándékra gyakorolt szerepe pozitív.*

H4: A motiválatlanság, az időhiány és a pénzhiány az idegennyelv-tanulás legfőbb gátló tényezői.

Összetartozó mintás t-próba

A negyedik hipotézis tesztelése érdekében paraméteres próbát, azaz összetartozó mintás t-próbát végeztem. Habár a normalitás vizsgálat során kapott eredmények alapján egyik változó sem tekinthető normális eloszlásúnak, ugyanakkor a kellően nagy mintanagyság miatt eltekinthetünk ennek a feltételnek a teljesülésétől.

Megvizsgáltam azt, hogy az első három helyre rangsorolt gátló tényező (időhiány ($\bar{x}=3,63$), fáradtság ($\bar{x}=3,52$), motiválatlanság ($\bar{x}=3,01$)) átlagai szignifikánsan különböznek-e a negyedik helyre (hozzáértő nyelvtanár/szolgáltató ($\bar{x}=2,69$)) rangsorolt tényező átlagától. Az elvégzett összetartozó mintás t-próbával kapott eredmények ($t=19,52$, sz.fok=1160, egyoldalú esetben $p<0,01$, $t=18,417$, sz.fok=1158, egyoldalú esetben $p<0,01$, $t=7,241$, sz.fok=1159, egyoldalú esetben $p<0,01$) alapján megállapítottam, hogy mind a három esetben ezek az átlagok szignifikánsan különböznek a negyedik helyre rangsorolt tényező átlagától, így ez a hipotézis csak részben került elfogadásra, mivel a pénzhiány nem szerepel az első háromban, így *T4: A motiválatlanság, az időhiány és a fáradtság az idegennyelv-tanulás legfőbb gátló tényezői.*

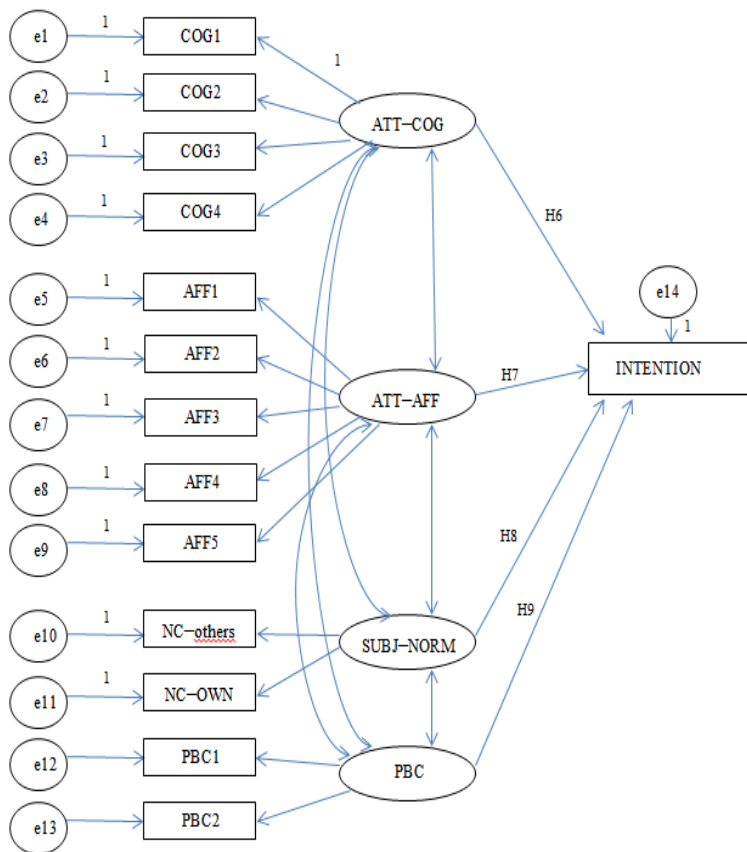
H5: A nők motiváltabbak a nyelvtanulásban a férfiaknál.

Független mintás t-próba

Ennek a hipotézisnek a tesztelése érdekében paraméteres próbát, azaz független mintás t-próbát végeztem annak ellenére, hogy H5 esetében egyik változó sem tekinthető normális eloszlásúnak. A kellően nagy minta (1181 fő) válaszadó 381 férfiből és 800 nőből tevődött össze. 20 fő nem kívánta megadni, hogy melyik nemhez tartozónak érzi magát. A férfiak nyelvtanulási szándékát kifejező átlaga ($\bar{x}=3,25$) volt, míg nőké ($\bar{x}=3,47$). Ez azt jelenti, hogy a magasabb átlagérték miatt a nők motiváltabbnak tekinthetők a férfiaknál a nyelvtanulásban. A Levene homogenitás vizsgálat eredményei alapján ($F= 0,352$, $p=0,553$) kijelenthető, hogy nincs szignifikáns különbség a két csoport szórása között, azaz teljesül a homoszkedaszticitás feltétele, ezért a független mintás t-próba elvégezhető. A független mintás t-próba eredménye alapján ($t=-3,642$, sz.fok =1179 és $p<0,01$) kijelenthető, hogy a nők motiváltabbak, mint a férfiak a nyelvtanulásban, ezért a H5 elfogadásra került, azaz *T5: A nők motiváltabbak a nyelvtanulásban a férfiaknál.*

A nyelvtanulási magatartás pszichológiai tényezőinek vizsgálata SEM módszerrel

A nyelvtanulási magatartás pszichológiai tényezőinek elemzése céljából a 2. ábrán látható hipotetikus (TPB) modellt alakítottam ki a tervezett magatartás elméletére építve.

2. ábra: Hipotetikus (TPB) modell
 Forrás: Saját szerkesztés

A hipotetikus modellt a strukturális egyenletek modelljének alkalmazásával az AMOS szoftver felhasználásával teszteltem, azonban a modell illeszkedési paraméterei nem bizonyultak megfelelőnek, így a hipotetikus modell szűkítésére volt szükség. Azért kerültek a változók elhagyásra, hogy a modell előrejelző képessége ne sérüljön.

Az eredményül kapott, lényegesen kevesebb tényezőt tartalmazó modellt a 3. ábra szemlélteti.

A fogalmak megbízhatóságának és érvényességének vizsgálatára konfirmatorikus faktorelemzést alkalmaztam. A konstrukciók (látens változók) megbízhatóságát a Cronbach-féle α -mutató segítségével mértem, aminek meg kell haladnia a 0,7-es értéket (Hair és társai, 2009). A 2. táblázat alapján megállapítható, hogy ez a kritérium minden konstrukció esetén teljesült. A konvergenciaérvényesség ellenőrzésére a standardizált faktorsúlyok ($> 0,5$), az átlagos kivonatolt variancia (average variance extracted (AVE) $> 0,5$) és az összetétel-megbízhatósági (composition reliability (CR) $> 0,7$) mutató alkalmazásával történt (Hair és társai, 2009). A 2. táblázatban található mutatószámokat a minimumértékekkel összehasonlítva minden konstrukció létezése igazolást nyert.

2. táblázat: A konstrukciók, a mérési változók és a hozzájuk kapcsolódó indikátorok

Mérési konstrukció	Változó	Leírás/ Megnevezés	Standardizált faktorsúly	Átlag	Szórás
Attitűd ($\alpha = 0,742$, AVE = 0,530, CR = 0,751)	COG3	Az idegen nyelvek ismeretével bővíttem a kapcsolati hálómat.	0,630	3,62	1,222
	AFF4	Szeretek egy jó könyvet vagy filmet eredeti nyelven olvasni/nézni.	0,689	3,59	1,352
	AFF5	A munkám során szeretem, ha idegen nyelven kommunikálhatok.	0,799	3,17	1,332

Magatartási szándék	INTENTION	Tanul-e jelenleg idegen nyelvet, vagy szándékozik-e tanulni?	-	4,07	1,216
Szubjektív normák (saját elvárásaimnak való megfelelés)	NC-OWN	Azért tanulok idegen nyelvet, mert a saját elvárásaimnak szeretnék megfelelni.	-	3,81	1,210
Észlelt magatartási kontroll ($\alpha = 0,942$, AVE = 0,892, CR = 0,943)	PBC1	Könnyen és gyorsan tudok idegen nyelvet tanulni.	0,966	3,14	1,253
	PBC2	Nagyon jó nyelvérzékem van.	0,922	3,07	1,289

Forrás: Saját szerkesztés

A diszkriminanciaérvényesség ellenőrzése a Fornell–Larcker (1981) teszt alapján történt, mely szerint az adott látens változó AVE-értékének magasabbnak kell lennie, mint a szóban forgó és a többi látens változó közötti korreláció négyzete. Mivel AVE (attitúd) = 0,530 > 0,491 és AVE (észlelt magatartási kontroll) = 0,892 > 0,491, így ez a kritérium is teljesül mindkét látens változó esetén. Elemzésem célja az attitúd (ATTITUD), a szubjektív norma (NC-OWN) és az észlelt magatartási kontroll (PBC) nyelvtanulási szándéokra (INTENTION) gyakorolt közvetlen és közvetett hatásainak a vizsgálata. A modell eredményeinek ismertetése során az egyes utak (standardizált útegységűthetők) tesztelését mutatom be a látens változók közötti közvetlen és közvetett hatások elemzésével együtt. A modell illeszkedésének vizsgálata a 3. táblázatban található különböző értékelési kritériumok (illeszkedési

mutatószámok) esetében a mért értékek és az elfogadási tartományok összevetését jelenti.

Az empirikus modell esetében a mért értékek minden kritérium esetében az elfogadási tartományba esnek, így a modell illeszkedése általában véve elfogadhatónak, sok tekintetben pedig kimondottan jónak tekinthető.

3. táblázat: Az empirikus modell illeszkedés-vizsgálata

Kritérium	Mért érték	Elfogadási tartomány	Az illeszkedés mértéke (model fit)
CMIN/Df	4.661	kisebb, mint 5.0	OK
GFI	0.987	0.9-1.0	szinte tökéletes
AGFI	0.968	0.9-1.0	szinte tökéletes
RMR	0.033	0.05 alatt	OK
RMSEA	0.057	0.05 és 0.08 között	OK
TLI	0.979	1-hez közel legyen!	szinte tökéletes
CFI	0.989	1-hez közel legyen!	szinte tökéletes
NFI	0.979	0.9-1.0	szinte tökéletes
Hoelter.01	544	nagyobb mint 200	szinte tökéletes
Hoelter.05	433	nagyobb mint 200	szinte tökéletes

Forrás: Saját szerkesztés

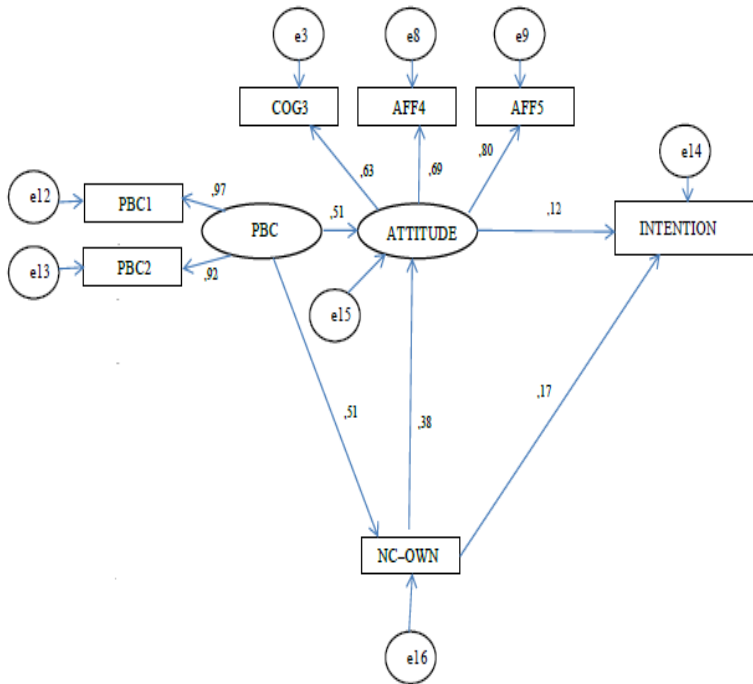
Az útegyütthatók szignifikanciájának tesztelésére a Maximum Likelihood Estimates módszert használtam az AMOS szoftverben. A 4. táblázat p értékei alapján megállapítható, hogy egyszázalékos szignifikanciaszinten minden független változó szignifikáns hatást fejt ki a hozzá tartozó függő változóra (***: egyezrelékes szignifikanciaszint).

4. táblázat: Az empirikus modell statisztikái

Indikátor/ Konstrukció	Hatás	Indikátor/ Konstrukció	Nem standardizált regressziós együtthatók	Standardizált regressziós együtthatók (β)	Standard hiba (SE)	Kritikus arány (CR)	P
NC-OWN	←-	PBC	,506	,507	,027	18,480	***
ATTITUDE	←-	PBC	,322	,507	,023	13,805	***
ATTITUDE	←-	NC-OWN	,243	,382	,021	11,600	***
COG3	←-	ATTITUDE	1,000	,630			
PBC2	←-	PBC	,982	,922	,023	43,545	***
PBC1	←-	PBC	1,000	,966			
INTENTION	←-	NC-OWN	,169	,168	,041	4,134	***
INTENTION	←-	ATTITUDE	,183	,116	,071	2,577	0,01
AFF4	←-	ATTITUDE	1,211	,689	,067	18,101	***
AFF5	←-	ATTITUDE	1,385	,799	,070	19,676	***

Forrás: Saját szerkesztés

Az exogén és endogén változók közötti kapcsolatokat a szignifikáns hatások figyelembevételével kialakított empirikus modell szemlélteti (3. ábra).

3. ábra: Empirikus modell
 Forrás: saját szerkesztés

Az empirikus modellben az idegennyelv-tanulással kapcsolatos attitűdök két érzelmi és egy ismereti változóra szűkültek, azaz az idegennyelvi tartalmak (könyvek, filmek) „fogyasztása” (AFF4) és az idegen nyelven történő kommunikáció (AFF5) mellett, a kapcsolati háló bővítése (COG3) játszik benne fontos szerepet. Az észlelt magatartási kontroll esetében a nyelvérzék (PBC1) és a nyelvtanulás könnyedsége, gyorsasága (PBC2) egyaránt meghatározó. A szubjektív normák esetében a mások elvárásainak való megfelelés kiesett a modellből, azaz ez a tényező nem játszik szerepet a nyelvtanulásban, csak a saját

elvárásoknak való megfelelés (NC–OWN). Az idegennyelv-tanulási szándéokra az idegennyelv-tanulással kapcsolatos attitűdök ($\beta = 0,12$) és a saját elvárásainknak való megfelelés ($\beta = 0,17$) hatnak közvetlenül. Mindkét hatás pozitív, de mértékük csupán gyenge.

Az empirikus modellben látható kapcsolatok alapján a H6, H7, H8 és H9 tesztelését tudjuk elvégezni.

H6: Minél több ismeretünk van a nyelvtanulás hasznosságáról, annál valószínűbb, hogy idegennyelv-tanulásba fogunk.

H7: Minél pozitívabb érzelmek kapcsolódnak a nyelvtanuláshoz, annál erősebb az idegennyelv-tanulási szándék.

A kognitív és affektív elemeket is tartalmazó attitűd-komponens és a nyelvtanulási szándék közötti pozitív kapcsolat miatt ezek a hipotézisek is elfogadásra kerültek:

T6: Minél több ismeretünk van a nyelvtanulás hasznosságáról, annál valószínűbb, hogy idegennyelv-tanulásába fogunk.

T7: Minél pozitívabb érzelmek kapcsolódnak a nyelvtanuláshoz, annál erősebb az idegennyelv-tanulási szándék.

H8: A saját és mások elvárásainak való minél erőteljesebb megfelelés pozitív hatást fejt ki a nyelvtanulási szándéokra.

Az empirikus modellből a mások elvárásainak való megfelelés a szignifikáns kapcsolatok hiánya miatt kiesett a szűkítés során. Ugyanakkor a végső empirikus modellben a saját elvárásoknak való megfelelés direkt hatása bizonyult a legerősebbnek, azaz ez a nyelvtanulási szándék legfontosabb közvetlen tényezője. Mindezek miatt ez a hipotézis csak részben került elfogadásra:

T8: A saját elvárásainknak való minél erőteljesebb megfelelés pozitív hatást fejt ki a nyelvtanulási szándékra.

H9: A jobb nyelvérzék és a könnyebb, illetve gyorsabb tanulás erősíti az idegennyelv-tanulási szándékot.

A modellből kiolvasható, hogy az észlelt magatartási kontroll – az, hogy mennyire könnyen és gyorsan tudok idegen nyelvet tanulni és mennyire jó a nyelvérzékem – erőteljes közvetlen pozitív hatást gyakorol az attitűdökre ($\beta = 0,51$) és a szubjektív normára ($\beta = 0,51$), illetve mindezekon keresztül áttételesen a nyelvtanulási szándékra is (sztenderdizált teljes hatás: $\beta = 0,212$). Ezek alapján ez a hipotézis elfogadásra került:

T9: A jobb nyelvérzék és a könnyebb, illetve gyorsabb tanulás erősíti az idegennyelv-tanulási szándékot.

Az empirikus modell alapján megállapítható, hogy valaki azért fog idegennyelv-tanulásba, mert ezzel a saját elvárásainak akar megfelelni, az pozitív hatást gyakorol a nyelvtanulással kapcsolatos attitűdjeire is ($\beta = 0,38$). A teljes hatásokat tekintve, összességében, a szubjektív normák, pontosabban a saját elvárásoknak való megfelelés hat a legnagyobb mértékben a nyelvtanulási szándékra ($\beta = 0,212$), erősebben, mint az észlelt magatartási kontroll ($\beta = 0,166$), illetve a nyelvtanulással kapcsolatos attitűdök ($\beta = 0,116$). Azonban a gyenge hatások miatt feltételezhető, hogy a nyelvtanulási szándékot a pszichológiai tényezőkön túl más tényezők is befolyásolhatnak, azaz *önmagukban a pszichológiai tényezők csak gyenge előrejelzői az idegennyelv-tanulási szándéknak.*

A hipotézis-vizsgálatok eredményének összefoglalása

Az idegennyelv-tanulási szándékra ható tényezők feltérképezésére vonatkozó kutatásom során fejlesztett és tesztelt hipotéziseim, és a hipotézis-vizsgálatok alapján kapott tézisek összefoglalását az 5. táblázat tartalmazza.

5. táblázat: A hipotézis-vizsgálatok eredményének összefoglalása

Hipotézisek	Hipotézis-vizsgálat eredménye	Tézisek
H1: A nyelvtanulás legfontosabb motivációja a nyelvvizsga megszerzése.	Elutasítva	T1: A nyelvtanulás legfontosabb motivációja a másokkal való könnyebb kommunikáció.
H2: Az idegennyelv-tanulás esetében a hagyományos/tantermi tanulási forma észlelt hasznossága magasabb, mint a digitális/online formáé.	Részben elfogadva	T2: Az idegennyelv-tanulás esetében a csoportos tantermi tanulási forma észlelt hasznossága magasabb a csoportos online/digitálisénál, az egyéni tanulási forma esetében nem lehet ilyen különbséget felfedezni.
H3: Az anyanyelvi tanár nyelvtanulási szándékra gyakorolt szerepe pozitív.	Elfogadva	T3: Az anyanyelvi tanár nyelvtanulási szándékra gyakorolt szerepe pozitív.
H4: A motiválatlanság, az időhiány és a pénzhiány az idegennyelv-tanulás legfőbb gátló tényezői.	Részben elfogadva	T4: A motiválatlanság, az időhiány és a fáradtság az idegennyelv-tanulás legfőbb gátló tényezői.
H5: A nők motiváltabbak a nyelvtanulásban a férfiaknál.	Elfogadva	T5: A nők motiváltabbak a nyelvtanulásban a férfiaknál.
H6: Minél több ismeretünk van a nyelvtanulás hasznosságáról, annál valószínűbb, hogy idegennyelv-tanulásba fogunk.	Elfogadva	T6: Minél több ismeretünk van a nyelvtanulás hasznosságáról, annál valószínűbb, hogy idegennyelv-tanulásba fogunk.

H7: Minél pozitívabb érzelmek kapcsolódnak a nyelvtanuláshoz, annál erősebb az idegennyelv-tanulási szándék.	Elfogadva	T7: Minél pozitívabb érzelmek kapcsolódnak a nyelvtanuláshoz, annál erősebb az idegennyelv-tanulási szándék.
H8: A saját és mások elvárásainak való minél erőteljesebb megfelelés pozitív hatást fejt ki a nyelvtanulási szándékra.	Részből elfogadva	T8: A saját elvárásainak való minél erőteljesebb megfelelés pozitív hatást fejt ki a nyelvtanulási szándékra.
H9: A jobb nyelvérzék és a könnyebb, illetve gyorsabb tanulás erősíti az idegennyelv-tanulási szándékot.	Elfogadva	T9: A jobb nyelvérzék és a könnyebb, illetve gyorsabb tanulás erősíti az idegennyelv-tanulási szándékot.

Forrás: saját szerkesztés

3.4. Következtetések, javaslatok, további kutatási irány

Fontos, hogy a nyelvtanárok a felnőttképzésben is tudatosítsák a célokat a maguk és a nyelvtanulók számára. A multinacionális cégeknél zajló nyelvoktatás során a képzőnek tudnia kell, hogy miért iskolázzák be a munkavállalókat nyelvtanfolyamokra, azaz mi a megrendelő elvárása az adott szolgáltatással kapcsolatban. Értekezésemben kilenc hipotézist vizsgáltam meg, az eredményül kapott téziseim alapján a javaslataim az alábbiak:

T1: A nyelvtanulás legfontosabb motivációja a másokkal való könnyebb kommunikáció.

A hipotézis-vizsgálat eredménye alapján a nyelvtanulás legfontosabb motivációja a másokkal való könnyebb kommunikáció és nem a nyelvvizsga megszerzése. Mindezt kutatási eredményeim (átlagszámítás) is megerősítik. Mivel a nyelvtanulóknak ez a legfontosabb motivációja, ezért az a javaslatom, hogy a nyelviskoláknak olyan képzeteket kell

összeállítani, amelyek kommunikációközpontúak, azaz a beszédkészség fejlesztésére fókuszálnak. Globalizált világunkban a beszéd élvez prioritást. Példaként említhetjük, hogy a munkavállalóktól már az állásinterjúk során tárgyalóképes angol nyelvtudást várnak el.

T2: Az idegen-nyelvtanulás esetében a csoportos tantermi tanulási forma észlelt hasznossága magasabb a csoportos online/digitálisénál, az egyéni tanulási forma esetében nem lehet ilyen különbséget felfedezni.

Az észlelési térképem (MDS) eredménye összhangban van Ali és Ece (2017) cikkében leírtakkal, hogy az online tanfolyamok nem eredményesebbek (produktívabbak) mint a tantermi órák. Javaslatom az lenne, hogy a nyelvviskolák kínáljanak fel több tanulási formát is a nyelvtanulók számára, például: az egyéni tantermit, az egyéni online-t, a csoportos tantermit vagy a csoportos online-t. A hirdetések során a nyelvviskoláknak a csoportos oktatás esetében a tantermit kell preferálni az online-nal szemben, mivel a nyelvtanár állandó jelenléte lehetővé teszi a tanulók folyamatos monitorozását és a résztvevők azonnali visszacsatolást kapnak. Az árképzés során – az észlelési térképpel összhangban – a nyelvviskoláknak figyelembe kell venni azt, hogy az olcsóbb képzési formák a csoportos tantermi és csoportos online legyenek, míg a drágábbnak az egyéni tanterminek, egyéni online-nak kell lennie.

T3: Az anyanyelvi tanár nyelvtanulási szándékra gyakorolt szerepe pozitív.

Juhász (2021) úgy véli, hogy a nyelvtanulók nem tartják az anyanyelvi tanárokat jobb vagy hatékonyabb nyelvtanárnak, viszont a megkérdezettek szerint az anyanyelvi oktatók jobban teljesítenek. Így arra a következtetésre jutottam, hogy az anyanyelvi tanár szerepére a nyelvviskoláknak jobban kell fókuszálni a képzések kialakítása során, és

olyan kurzusokat kell létrehozni, amelyekben az anyanyelvi tanár meghatározó szerepet tölt be. Amikor a tanuló nyelvtanárt választ, az anyanyelvi tanár esetében kulcsfontosságú, hogy legyen képzett szakember és rendelkezzen nyelvoktatási tapasztalattal.

T4: A motiválatlanság, az időhiány és a fáradtság az idegennyelv-tanulás legfőbb gátló tényezői.

Ami a nyelvtanulás gátló tényezőit illeti, kutatási eredményeim összhangban vannak Kelemen (2013) tanulmányában bemutatott gátló tényezőkkel, azaz a magyar nyelvtanulók esetében számos olyan akadály létezik, amely hátráltatja az idegennyelv-tanulást. Ilyen például az idő és a motiváció hiánya. Amikor a tanulók a nyelvtanulás során megtapasztalják a nyelvtanulás legfőbb gátló tényezőit, azonnal feladják kitűzött céljukat. Fontos, hogy az emberek legyenek tisztában azzal, hogy az idegen nyelv elsajátítása nem egyszerű, rutinszerű feladat, és fontos, hogy a sikeres tanulást akadályozó tényezőket menet közben le tudják győzni. A tanuló tudatosítsa önmagában miért akar megtanulni egy idegen nyelvet, legyen tisztában azzal, hogy a siker elérésének elengedhetetlen feltétele a sok gyakorlás, a kitartás, a megfelelő mennyiségű idő. A nyelviskoláknak stratégiát kell kidolgozniuk, hogy az idegennyelv-tanulás gátló tényezőit kellőképpen tudják kezelni, azaz, ha az ügyfelek időhiánnyal vagy fáradtsággal küzdenek, akkor egyénre szabott rugalmas képzési programot kell felajánlani, mely igénybe vehető az ügyfél preferenciája szerint, akár este, illetve hétvégén, esetleg online oktatás formájában. Ha a tanulók a korábban szerzett negatív tapasztalatok miatt demotiváltak, fontos, hogy még a tanfolyam megkezdése előtt kerüljön bemutatásra a tanítási módszer megfelelő tanári attitűddel, például egy

óralátogatás során, mellyel akár megváltoztatható a motiválatlanság.

T5: A nők motiváltabbak a nyelvtanulásban a férfiaknál.

A hipotézis tesztelésének eredménye megerősíti Merritt (2014) tanulmányában leírtakat, mely szerint a nők motiváltabbak a nyelvtanulásban a férfiaknál, és azt is, hogy a nők szinte mindenhol jobban teljesítenek a nyelvtanulásban, mint a férfiak (Noack, 2015).

A nőket jobban érdekli a nyelvtanulás, mivel a nyelvtanulás kezdetekor több célkitűzéssel/motívummal rendelkeznek, mint a férfiak, legyen szó külföldi munkavállalásról, utazásról stb. Ha a nők a motiváltabbak, akkor abból az következik, hogy okosan építik fel a célhoz vezető utat; például az motiválja őket, hogy a munkájuk során magabiztosabban tárgyalhassanak, vagy azért, hogy betölthessenek egy magasabb pozíciót, azaz az ő esetükben erős a külső motiváció. Ha a férfiak kevésbé motiváltak számukra a nyelviskola olyan programot ajánljon, amely kedvet csinál. Ha élvezik a nyelvtanulást, akkor motiváltak lesznek. Lényeges, hogy a kurzus megkezdése előtt a nyelviskola tájékoztassa őket arról, hogy az adott nyelvtanfolyam elvégzésével milyen célkitűzést érhetnek el. Mivel a nők motiváltabbak, ezért könnyebb őket rávenni a nyelvtanulásra, és nehezebben is adják fel. Ezzel szemben egy férfit idegen nyelvre tanítani sokkal több energiát, odafigyelést igényel a szolgáltató részéről is, a cél annak elérése, hogy egyáltalán belekezdjen a tanulásba, és ne adja fel.

T6: Minél több ismeretünk van a nyelvtanulás hasznosságáról, annál valószínűbb, hogy idegennyelvtanulásba fogunk.

A nyelvtanulás pszichológiai tényezőinek elemzése során az attitűd ismereti (kognitív) komponens mérésének

eredményei alapján a hipotézis elfogadásra került, mivel az ismereti komponens esetében nagymértékben egyetértettek a válaszadók azzal, hogy az idegen nyelvek ismerete jobb munkalehetőséget biztosít számukra és az idegen nyelveken történő kommunikáció lehetőséget ad más kultúrák megismerésére. A haszonelvű nyelvtanuló esetében a nyelvtudás gyakorlati hasznát kell hangsúlyozni az üzenetben; a magasabb szintű, biztosabb nyelvtudás egyszerűbbé teszi a nyelvvizsga megszerzését, magasabb jövedelmet, fontosabb pozíciót, a cégen belül nagyobb elismertséget, könnyebb külföldi munkavállalást jelent, azaz tanulj idegen nyelvet, mert ez a befektetés megtérül. A nyelviskoláknak olyan ismertető anyagot kell összeállítani, amely bemutatja a nyelvtanulás hasznosságát például korábbi ügyfelek sikertörténeteinek alapján.

T7: Minél pozitívabb érzelmek kapcsolódnak a nyelvtanuláshoz, annál erősebb az idegennyelv-tanulási szándék.

Kutatási eredményeim szerint az érzelmi komponens esetében a válaszadók a legnagyobb mértékben azzal értenek egyet, hogy az idegen nyelvek tanulásában fontos a sikerélmény, azaz élvezik, ha idegenekkel az anyanyelvükön társaloghatnak, vagy ha egy jó könyvet, filmet eredeti nyelven tudnak elolvasni, illetve megnézni. Minél fontosabb valaki számára a siker az életben, annál fontosabb lesz számára az idegennyelv-tanulás is. A nyelvtanulási folyamat része, hogy a nyelvtanuló mások előtt próbálja meg kifejezni magát idegen nyelven. Ennek a sokszor nehéz és kellemetlen folyamatnak többféle pozitív eredménye lehet, például amikor egy külföldivel sikerül megértetnie magát, vagy folyékonyan kommunikál idegen nyelven. Mindegyik hatalmas sikerélményt jelent, ami rendkívül pozitív hatással van a tanuló önbizalmára.

Az ehhez kapcsolódó marketing kommunikációs üzenet:
„Lelj örömet az idegennyelv-tanulásban, hogy megvalósíthasd önmagadat/céljaidat.”

T8: A saját elvárásainknak való minél erőteljesebb megfelelés pozitív hatást fejt ki a nyelvtanulási szándékra.

Kutatási eredményeim alapján kijelenthető, hogy a nyelvtanulás során a saját elvárásainknak való megfelelés igen jelentős hajtóerő (driver) szerepet tölt be (majdnem kétszer fontosabb, mint a mások elvárásainak való megfelelés). Ebből az a következtetés vonható le, hogy nyelvet elsősorban nem azért tanulunk, mert mások ezt várják el tőlünk, hanem a nyelvtanulás egyfajta belső kényszer. Mivel a nők esetében erősebben jelentkezik a saját elvárásoknak való megfelelés, így közülük többen is akarnak idegen nyelvet tanulni, mint a férfiak. Empirikus eredményeim is ezt támasztják alá; valóban több nő tanul idegen nyelvet, mint férfi. Elemzésemből az is kiderült, hogy a külföldi munkavállalók számára a legfontosabb, hogy a munkájuk során idegen nyelven kommunikálhassanak, ezáltal is megfelelvén a saját elvárásaiknak.

Mai globalizált világunkban az internetnek köszönhetően sok vállalat nyit a nemzetközi piacok felé, ezért a munkaerőpiacon elvárás a legalább egy idegen nyelvet beszélő munkavállaló. Sokan ezt a külső elvárást már internalizálták és saját elvárásként fogalmazták meg. Igény merült fel részükről az idegennyelv-tudásra, hiszen egy másik nyelven történő kommunikáció során az emberek könnyebben elfogadják mások nézőpontját és képesek különböző hozzáállásból látni a világot. „A nyitottság motivál a nyelvtanulásra, a nyelvtudás nyitottabbá tesz.” Mindezek alapján a nyelvviskoláknak érdemes az egyéni elvárásokra fókuszálva, a „nyelvtanulás

boldogabbá, elégedettebbé tesz” tartalmú üzeneteket megfogalmazni a kampányuk során.

T9: A jobb nyelvérzék és a könnyebb, illetve gyorsabb tanulás erősíti az idegennyelv-tanulási szándékot.

Az eredményekből az is kiderült, hogy a kor előrehaladtával a nyelvtanulás egyre nehezebbé válik és a nyelvérzék is csökken. Az elemzés arra is rámutatott, hogy a tanulók érzik leginkább úgy, hogy könnyen és gyorsan tanulnak idegen nyelvet és nagyon jó nyelvérzékük van. Minden embernek van nyelvérzéke, csak különböző szintű. Ha a nyelvtanuló minél többet foglalkozik a nyelvtanulással, annál jobban fejlődik a nyelvérzéke. A nyelvérzék nem vele született talentum, a nyelvtudás kitartó, alázatos munka eredménye. A nyelviskoláknak úgy kell a képzési programot fejleszteni, hogy a nyelvtanuló azt érezze, hogy könnyen és gyorsan tanul idegen nyelvet. A tanuló sikerélményének elérése akár a gamifikáción keresztül is megvalósítható.

A nyelvtanulási magatartás elemzésére fókuszáló értekezésem – különös tekintettel a nyelvtanulási szándékot befolyásoló pszichológiai tényezők feltárására – hasznos ismereteket tartalmaz az elméleti szakemberek, az akadémiai szektor, a nyelviskola-vezetők, a nyelvvizsgaközpontok, a nyelvtanárok és a nyelvtanulók számára, akik beépíthetik munkájukba a dolgozat megállapításait. A kutatási eredmények az elméleti és a gyakorlati oldalon is felhasználhatók. A gyakorlati hasznosítási lehetőségek is jelentősek, mivel a kutatási eredményekre építve meghatározható több olyan marketingkampány, amelyben a nyelvtanulás motivációira, gátló tényezőire, a nyelvtanulással kapcsolatos attitűdökre, a nyelvtanulási formákra lehet fókuszálni. A kampányok

során az intézményeknek/nyelviskoláknak olyan üzeneteket kell eljuttatni a célcsoportok felé, amelyeket az ismereti komponens tartalmaz, azaz az emberek miért tanuljanak idegen nyelvet, vagyis mit tartanak fontosnak a válaszadók.

PhD értekezésemet követően szeretném megvizsgálni az ügyfelek nyelviskola-választási preferenciáit, azaz milyen faktorok/tényezők alapján döntenek el, hogy melyik nyelviskolát választják. Ilyen lehet a szolgáltató megközelíthetősége (távolság, parkolás), a honlap/alkalmazás használatának egyszerűsége, a nyelvtanulással kapcsolatos adminisztratív folyamatok rugalmassága, a szolgáltató vélt hatékonysága, a szolgáltatási környezet (a nyelviskola berendezési tárgyai, kinézete) a szolgáltató imázsa, reputációja, márkanéve, vagy akár a szolgáltatás díja.

Továbbá szeretném elvégezni az idegennyelv-tanulás gátló tényezőivel kiegészített, kiterjesztett SEM modell tesztelését annak érdekében, hogy az egyén azon észlelését is meghatározzuk, hogy különböző környezeti faktorok milyen mértékben befolyásolják a magatartás követését.

Fontosnak tartanám megvizsgálni a nyelvvizsgakövetelmények változásának a nyelvtanulásra és nyelvoktatásra gyakorolt hatását, ugyanis az új kormányrendelet: 423/2012. (XII. 29.) értelmében 2024 őszétől megnő a felsőoktatási intézmények autonómiája a nyelvoktatás terén. Ez többek között annyit jelent, hogy ezek az intézmények maguk dönthetnek arról, hogy kötelezővé teszik-e a nyelvvizsga megszerzését a diploma átvételéhez, vagy sem; saját hatáskörben határozhatnak arról is, hogy bemeneti követelményként megszabnak-e nyelvvizsga-kötelezettséget, és ha igen, akkor milyent. Ez az intézkedés feltehetőleg alapjaiban változtatja meg a felsőoktatási intézmények

nyelvoktatáshoz való hozzáállását, csakúgy, mint a felsőoktatásba készülők vagy az ott tanuló hallgatók nyelvtanulási motivációira is hatással lehet hosszabb távon. Kifejezetten érdekes lehet annak vizsgálata, hogy az érintetteknek milyen jövőképük van az intézkedés kapcsán és hogy szerintük ez az intézkedés hogyan hat a nyelvvizsgák presztízsére és a nyelvvizsgázási kedvre. Ennek vizsgálatára felmérést lehetne végezni több szektor (állami, multicégek stb.) HR vezetőinél a nyelvvizgabizonyítvány szükségességéről. Egy longitudinális vizsgálat is hasznos információkkal szolgálhat – mi a véleménye a kormányrendelet döntésről a hallgatónak hallgatói státuszában, és kitart-e véleménye mellett, mint munkakereső, majd munkavállaló több év múlva. Továbbá meg lehetne vizsgálni a nyelvtanulás színterének a kormányrendelet hatására történő esetleges változását; hol akarja az egyén megszerezni a nyelvtudást (nyelviskola, egyetem, önállóan stb.), mit biztosít az egyetem a nyelvtanulás terén, milyen nyelvtanulási lehetőséget kínálnak az egyes felsőoktatási intézmények, és vajon ez befolyásolja-e a felvételiző intézményválasztását.

4. IRODALOMJEGYZÉK

4.1. A tézisfüzet irodalomjegyzéke

1. AJZEN I. (1991): The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes* 50, pp.179–211., doi: 10.1016/0749-5978(91)90020-t
2. ALI E., ECE Z. T. (2017): *EFL Students' Attitudes Towards e-Learnig And Effect of an Online Course on Students' Success in English*, The Literacy Trek, Volume 3(2).
3. CHIK A., BENSON P. (2020): *Commentary: Digital language and learning in the time of coronavirus*, Linguistics and Education, doi: 10.1016/j.linged.2020.100873
4. EUROSTAT (2018): *65% know at least one foreign language in the EU* <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20180926-1>, Letöltés időpontja: 2021.04.11.
5. FEKETE A., CSÉPES I. (2019): *B2-es szintű nyelvvizsga bizonyítvány: útlevél a diplomás élethez, társadalmi mobilitáshoz*, Iskolakultúra, 28/10–11, pp.13–24.
6. FORNELL, C., LARCKER, D. F. (1981): *Evaluation Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error*, Journal of Marketing Research, Volume 18(1), pp. 39–50.
7. FREDY G.E.F., LUZ D. M., ANGELA J. S. V. (2019): *Motivation and E-Learning English as a foreign language: A qualitative study*, Heliyon, Volume 5 (9), doi: 10.1016/j.heliyon.2019.e02394

8. HAIR, J. F., BLACK, W. C., BABIN, B. J., ANDERSON, R. E. (2009): *Multivariate Data Analysis*, 7th Edition, Prentice Hall, Upper Saddle River
9. JUHÁSZ D. (2021): *Az érem két oldala: Angol nyelvtanárok nyelvoktatásról alkotott képzetek és tanári gyakorlata*, *Modern Nyelvoktatás*, 22(1–2.), pp.53–69., <http://ojs.elte.hu/modernnyelvok/article/view/1975>
10. KAHLE L., KENNEDY P. (1988): *Using the List of Values (LOV) to Understand Consumers*, *Journal of Services Marketing*, Volume 2(3), pp.49–56, doi:10.1108/EB024742
11. KELEMEN K. (2013): *A tudatos nyelvtanulás – a nyelvi tudatosság és a motiváció szerepe a sikeres nyelvtanulásban*, *Vzdelávanie, výskum a metodológia*, ISBN 978-80-971251-1-0, pp.177–182.
12. KORMÁNYRENDELET 423/2012. (XII. 29.) (2012): *A felsőoktatási felvételi eljárásról*, <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200423.kor>, letöltés ideje: 2023.05.31.
13. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL (2020): *1.24. Idegennyelv-ismeret, 2. ábra*, <https://www.ksh.hu/ffi/1-24.html>, Letöltés időpontja: 2022.02.16.
14. MERRITT A. (2014): *Are women really better at learning languages*, *The Telegraph*, <https://www.telegraph.co.uk/education/educationopinion/10567876/Are-women-really-better-at-learning-languages.html>, Letöltés időpontja: 2022.04.15.
15. NOACK R. (2015): *Women are better than men at learning English. That's not necessarily a good sign*, *Education First*, *The Washington Post*, <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2015/11/18/women-are-better-than-men-at-learning-english-thats-not-necessarily-a-good-sign/>, Letöltés időpontja: 2022.04.15.

4.2. A szerző témához köthető publikációi

1. SZABÓ SZ. (2019): *Analysis of the market of language schools in Nyíregyháza and the surrounding region*, “Mérleg és Kihívások” XI. nemzetközi Tudományos Konferencia, Ph.D. szekciók tanulmánykötete, Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar, pp.158–171.
2. SZABÓ SZ. (2019): *A digitalizáció hatása a nyelvtanulási szokásokra a multinacionális cégeknél*, Marketingkaleidoszkóp, Miskolci Egyetem Marketing és Turizmus Intézet, pp.134–142.
3. NAGY SZ., SZABÓ SZ. (2019): *The influence of innovation on language teaching*, National Technical University “Kharkiv Polytechnical Institute”, pp.7.
4. SZABÓ SZ. (2020): *Language learners’ behaviour at multinational companies*, Oradea Journal of Business and Economics, Volume 5(1)., pp.97–105.
5. SZABÓ SZ. (2020): *Nemzetközi szociokulturális eltérések vizsgálata a nyelvoktatás digitális módszertanának és marketingjének fejlesztéséhez*, Doktori Kutatások nemzetközi marketing aspektusai, A workshop rezüméfüzete, MTA Miskolci Akadémiai Bizottság, pp.8.
6. SZABÓ SZ. (2020): *Applicability of the theory of planned behaviour in analysing language learning behaviour*, Doktoranduszok Fóruma, Gazdaságtudományi Kar, szekciókiadványa, Miskolci Egyetem Rektori Hivatal, pp.158–164.
7. SZABÓ SZ. (2022): *Az idegennyelv-tanulás motivációi és gátló tényezői*, Hantos Periodika, Miskolc, megjelenés alatt
8. SZABÓ SZ. (2022): *Az attitűd idegennyelv-tanulási szándékot befolyásoló hatásának elemzése*, Észak-Magyarországi Stratégiai Füzetek 19:1, pp.111–121.